

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwoile
Telefoon 038 499 88 99
Fax 088 118 86 71
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KVK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

dhr. H. Steijn
telefoon 038 499 74 02
H.Steijn@overijssel.nl

Aan de raad van de gemeente Dalfsen
Postbus 35
7720 AA DALFSEN

Datum	Kenmerk	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
28.04.2020	2020/0126724	Begrotingscirculaire 2021		

Onderwerp: Informatie voor uw begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024

Geachte raad,

Zoals ieder jaar ontvangt u ook dit jaar een begrotingsbrief van ons. Deze is van belang voor uw begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024.

Wij beoordelen uw begroting en meerjarenraming

In de bijlage leest u hoe wij dat doen. U leest hierin over het proces Financieel Toezicht, over de begrotingsrichtlijnen en over de toetsingsaspecten die wij hanteren als wij uw begroting beoordelen. Wilt u deze stukken digitaal lezen? Dan kunt u ze terugvinden op onze site: www.overijssel.nl/begrotingscirculaire.

Wij lichten het financieel toezicht graag persoonlijk aan u toe

Dit kunnen wij doen aan de hand van een presentatie. Dit kunnen wij doen voor uw raad of voor een afvaardiging van uw raad. De toelichting gaat in principe over het financieel toezicht. Wilt u ook meer weten over het Interbestuurlijk Toezicht (<http://www.overijssel.nl/IBT>)? Dan nemen wij dit graag mee in onze presentatie. Heeft u hierin interesse? Bel dan gerust met Hans Steijn. Zijn telefoonnummer is 038 - 499 74 02. E-mailen kan ook: H.steijn@overijssel.nl

Houdt u rekening met de onderwerpen die in de bijlage zijn opgenomen

Een aantal van de onderwerpen zijn nieuw of zijn aangescherpt. Het gaat dan om de volgende onderwerpen:

- Covid-19
- Agenda toekomst van het (interbestuurlijk) toezicht.
- Inzicht in structurele begrotingspositie.
- Herijking gemeentefonds/verdelingssystematiek
- Sociaal domein
- BTW compensatiefonds
- Omgevingswet
- Duurzaamheid/energietransitie/klimaat
- Rechtmatigheidsverantwoording college

We zien graag terug in uw begroting op welke manier u hier rekening mee houdt.

Datum verzending

02. JUNI 2020

Lees ook meer in de digitale flyer op www.overijssel.nl/financieeltoezicht
Hierin leggen we kort uit wat het financieel toezicht op gemeenten inhoudt.

U kunt uw financiën vergelijken met die van andere Overijsselse gemeenten

Dat kan met de dataviewer gemeentechek (<https://www.overijssel.nl/bestuur/kwaliteit-openbaar/gemeentechek/>). De selectie-assistent kan u daarbij helpen. Per onderwerp en/of jaar kunt u daarbij uw eigen gemeente vergelijken met andere Overijsselse gemeenten op het gebied van financiën.

Bel gerust als u nog vragen heeft

Wij helpen u graag. U kunt daarvoor contact opnemen met Hans Steijn. Dit kan telefonisch (tel.nr.: 038 - 499 74 02) of via de mail (H.steijn@overijssel.nl).

Tot slot

Wij hebben een afschrift van deze brief gestuurd aan uw college van burgemeester en wethouders.

Met vriendelijke groet,
Namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

P.A. Weenink-Driessen
Teamleider Bestuur

Begrotingscircularre 2021 Gemeenten

Inhoud

1. Inleiding	2
Covid-19	3
Agenda toekomst van het (interbestuurlijk) toezicht	3
Vragen over deze circularre	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2. Ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten	3
3. Specifieke onderwerpen.....	4
Inzicht in de structurele begrotingspositie	4
Herijking gemeentefon..... ds/verdelingssystematiek	5
Sociaal domein.....	6
BTW compensatiefonds.....	6
Omgevingswet.....	7
Duurzaamheid/energietransitie/klimaat.....	7
Rechtmatigheidsverantwoording college	8
Tot slot.....	8
Bijlage 1 Proces financieel toezicht in aanloop naar uw begroting 2021	8

1. Inleiding

Ieder jaar ontvangt u relevante en actuele informatie over de wijze waarop uw (meerjaren)begroting beoordeeld wordt vanuit onze wettelijke taak, het financieel toezicht. Het is belangrijk deze informatie te betrekken bij de kaderstelling voor de begroting en het vaststellen van uw begroting.

Uw gemeente heeft de verantwoordelijkheid om een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Ieder jaar besluiten wij, op grond van artikel 203 van de Gemeentewet, voor 1 januari of uw gemeente voor het komende begrotingsjaar onder repressief of preventief toezicht valt. De financieel toezichthouder helpt gemeenten bij het bevorderen van een gezonde financiële huishouding, waarbij respect voor de eigen verantwoordelijkheid van besturen het uitgangspunt is. Financieel toezicht is dan ook een wezenlijk onderdeel van de “checks en balances” binnen het openbaar bestuur en draagt hiermee bij aan het voorkomen dat een gemeente niet meer in staat is financiële tekorten zelf op te lossen.

Financieel toezicht draagt bij aan een bestendig en veilig Overijssel met een sterk openbaar bestuur als uitgangspunt. Een bestuur waar de inwoners op kunnen vertrouwen. Respect voor de eigen verantwoordelijkheid van besturen is het uitgangspunt.

Uitgangspunt voor de beoordeling is ons Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK 2020 Gemeenten) die u vorig jaar van ons heeft ontvangen en die voor het eerst is toegepast voor de begroting 2020. Hierin vindt u onder andere:

- Welke vormen van toezicht zijn er? Welke wet- en regelgeving worden gehanteerd bij het toezicht?
- Wat betekent structureel en reëel evenwicht?
- Waar kijken we naar als we beoordelen of uw begroting en meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht is?

In deze begrotingsrichtlijnenbrief geven wij u op basis van actualiteit onderwerpen mee die voor uw begroting 2021 van belang zijn. Deels zijn deze onderwerpen financieel technisch van aard en daarmee wellicht meer voor het college bestemd. Een afschrift van deze circulaire hebben wij daarom aan uw college gestuurd.

Heeft u vragen over deze circulaire of de vertaling hiervan in uw begroting? Neem dan gerust contact op met de ambtelijke contactpersoon voor uw gemeente.

2. Actuele onderwerpen

Covid-19

Het coronavirus en de bijbehorende maatregelen om de uitbraak van het virus in te dammen, zijn nu al enige tijd “onder ons”. De impact daarvan is en blijft enorm. En daar zal op de korte termijn weinig verandering in komen. We leven mee met iedereen die door crisis wordt getroffen en zijn trots op de samenredzaamheid. De hoopvolle afvlakking van het aantal ziekenhuisopnames maakt dat we voorzichtig al wat verder vooruit kijken. Echter, terugkeer naar het “normale” leven, waar we met z'n allen zo naar verlangen, zal een zaak worden van de lange adem.

Wij zien dat de gemeenten onder grote druk staan. Ze hebben veelal te maken met financiële en capaciteitsproblemen.

Enerzijds geven gemeenten extra geld uit om de gevolgen van het virus te bestrijden. Anderzijds hebben ze verminderde inkomsten. Hierdoor blijft er minder ruimte over om te investeren op andere

terreinen, waaronder duurzaamheid en cultuur. Deze toegenomen druk komt bovenop de doelstellingen die uit het toezichtsbeeld 2020 naar voren komen: de noodzaak om vanwege de tekorten binnen het sociale domein te bezuinigen.

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van eind april is afgesproken om in mei de voorlopige opbrengsten van de werkgroep “compensatie gemeenten coronacrisis” bestuurlijk te bespreken. De VNG heeft met de bewindspersonen overeengekomen dat gemeenten voor de uitgaven die zij in het kader van corona moeten doen en voor de derving van de inkomsten worden gecompenseerd. Hoewel de berekening van deze kosten een doorlooptijd zal hebben van enkele maanden is de afspraak gemaakt dat zo snel mogelijk een eerste deel van deze compensatie zal worden uitgekeerd. In de maand mei zal hierover duidelijkheid ontstaan. In de meicirculaire zullen gemeenten geïnformeerd worden over (het proces van) de gesprekken over compensatie. Op de site van de VNG worden scenario analyses gedeeld die de financiële impact van de coronacrisis bepalen. Deze zijn gekoppeld aan de duur van de coronamaatregelen. Daarnaast heeft de VNG op haar site een speciaal item met betrekking tot vragen over en effecten van Corona (link <https://vng.nl/rubrieken/onderwerpen/coronavirus>).

Agenda toekomst van het (interbestuurlijk) toezicht

In onze begrotingscirculaire 2020 informeerden wij u over de Agenda toekomst van het (interbestuurlijk) toezicht . Deze gezamenlijke agenda van gemeenten, provincies en het Rijk kent zeven ontwerpprincipes (horizontaal voorop en wordt versterkt, uniformiteit (methodiek) en maatwerk, risicogericht toezicht, toezicht is proportioneel en wordt uitgeoefend aan de hand van een interventieladder, transparantie, verbinden van inzichten, efficiënt en effectief) en vijf actielijnen.

De vijf actielijnen zijn:

1. Versterken verbinding horizontale controle en verticaal toezicht
2. Beter voeren dialoog
3. Beter leren via toezicht
4. Uniformeren uitvoering toezicht
5. Toezichthouder richt zich op gedeelde risico's

In 2019 is de concrete uitwerking hiervan opgenomen in een Actieplan. Per actielijn zijn de te nemen acties benoemd. In de komende 5 jaar wordt gewerkt aan het toekomstig toezicht.

3. Ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

De commissie BBV geeft in notities aan op welke wijze bepaalde onderwerpen in de begroting verwerkt kan of moet worden. Kan, omdat de regelgeving meerdere verwerkingsopties toestaat en moet als de regelgeving verplicht tot een bepaalde verwerkingswijze. De BBV-notities bevatten dan ook aanbevelingen ('kan') en stellige uitspraken ('moet') voor de juiste toepassing en uitvoering van het BBV.

Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken

In juli 2019 is de nieuwe notitie Grondbeleid gepubliceerd door de commissie BBV. Deze is een samenvoeging en actualisering van de vier eerdere notities over grondexploitatie, faciliterend grondbeleid, nadere uitleg tussentijds winst nemen en voorbeeld verwerken onderhanden werk. Er is geen sprake van nieuwe beperkende regelgeving.

Notitie Materiële vaste activa

De Notitie Materiële vaste activa is geactualiseerd en in januari 2020 door de commissie BBV gepubliceerd. De belangrijkste wijziging heeft betrekking op de verplichting om bij achterstallig

onderhoud een voorziening te vormen. In de vorige Notitie Materiële vaste activa werd nog de mogelijkheid geboden om het achterstallig onderhoud financieel in te lopen binnen een termijn van vier jaar wanneer een gemeente onvoldoende middelen heeft om een dergelijke voorziening in één keer te vormen. In de geactualiseerde notitie is deze mogelijkheid komen te vervallen. Het is niet langer toegestaan om bij onvoldoende financiële middelen een termijn van vier jaar te hanteren voor het vormen van de voorziening. De stellige uitspraak, die betrekking heeft op achterstallig onderhoud, is daartoe ingekort tot:

- In geval van achterstallig onderhoud waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties wordt op basis van artikel 44 lid 1a BBV een voorziening gevormd.

Wanneer een gemeente onvoldoende financiële middelen heeft om een voorziening achterstallig onderhoud te vormen zal dit tot een negatieve algemene reserve kunnen leiden.

Actualisering Notities

De commissie voorziet verder in de loop van 2020 actualisering van onder andere de volgende notities:

- Hoofdlijnen van het stelsel baten en lasten
- Meerjarig financieel inzicht
- Kadernota rechtmatigheid (aanpassingen n.a.v. rechtmatigheidsverantwoording door college)
- Rente
- Lasten en baten (incidenteel, subsidies e.d.)
- Lokale heffingen

4. Specifieke onderwerpen

Inzicht in de structurele begrotingspositie

Om vast te kunnen stellen dat er sprake is van structureel evenwicht, is het belangrijk dat er inzicht bestaat welke baten en lasten incidenteel zijn. Het verplichte meerjarige overzicht van incidentele baten en lasten geeft dat inzicht. Daarbij is de kwaliteit en volledigheid van het overzicht van incidentele baten en lasten van essentieel belang. In de Notitie structurele en incidentele baten en lasten van de Commissie BBV (30 augustus 2018) is hiervoor een algemeen kader opgenomen en zijn diverse voorbeelden gegeven. Er wordt in de notitie vanuit gegaan dat in principe alle baten en lasten structureel van aard zijn. Incidentele baten en lasten zijn de uitzondering en dienen toegelicht te worden.

Bij het onderzoek van de begroting 2020 van de gemeenten is ons opgevallen dat de notitie structurele en incidentele baten en lasten volgens ons nog niet altijd goed wordt toegepast in de begroting. Met name de toelichting op de opgenomen posten is vaak onvolledig om te kunnen beoordelen of er inderdaad sprake is van een uitzondering en de posten als incidenteel aangemerkt kunnen/moeten worden. Het doel van de Notitie structurele en incidentele baten en lasten, namelijk het meer eenduidig toepassen van de begrippen 'incidenteel' en 'structureel', is naar onze mening nog niet helemaal bereikt. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat het BBV geen scherpe definitie geeft wat incidenteel en structureel is. En, ook niet onbelangrijk, het BBV laat ruimte voor (interpretatie)verschillen, omdat dit past bij de eigen beoordeling van de lokale omstandigheden (principle based). Gemeenten benutten deze ruimte in (te) grote mate, hetgeen leidt tot discussies tussen de gemeenten en de toezichthouder. Om deze discussies te beperken komen wij in 2020 met een (ambtelijke) handreiking die gebruikt kan worden door de vakspecialisten die de begroting en jaarstukken opstellen.

Ook zien wij dat een aantal mutaties aan reserves als structurele mutaties zijn opgenomen waarvan wij niet direct kunnen vaststellen of deze daadwerkelijk structureel van aard zijn. In de toelichting op de wijziging van het BBV in 2013 is gesteld dat in principe alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves incidenteel van aard zijn. Alle mutaties aan reserves maken daarom in principe onderdeel uit van het overzicht van incidentele baten en lasten. Structurele mutaties aan reserves zijn de uitzondering en dienen te zijn opgenomen op het overzicht van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Bij het begrotingsonderzoek 2021 gaan we toetsen hoe het 'overzicht van incidentele baten en lasten', maar ook het 'overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves' zich verhouden tot de Notitie structurele en incidentele baten en lasten. Dit kan eventueel gevolgen hebben voor ons oordeel over het structurele saldo van uw begroting.

Wij dringen erop aan voldoende aandacht te besteden aan de kwaliteit en volledigheid van het overzicht van incidentele baten en lasten en ook het overzicht van beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Herijking gemeentefonds/verdelingssystematiek

Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de herijking van het gemeentefonds. De jaarlijkse bijdrage aan gemeenten via dit fonds bedraagt zo'n € 30 miljard en wordt volgens de brief van de minister van BZK van 26 februari 2020 aan de Tweede Kamer vanaf 2022 anders verdeeld. De fondsbeheerders (de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de staatssecretaris van Financiën) onderzoeken samen met gemeenten hoe het geld het best verdeeld kan worden. Daarnaast moet door herijking de verdeling eenvoudiger worden. Dit kan aanzienlijke gevolgen hebben voor uw financiële positie.

Een deel van het gemeentefonds is bestemd voor de taken van gemeenten in het sociaal domein. Dit geld moet beter verdeeld worden. Via de verdeelmodellen in het sociaal domein in het gemeentefonds is zo'n € 16 miljard beschikbaar. De herijking richt zich op een herverdeling, niet op de omvang van de middelen. Hierdoor zal de herijking voor sommige gemeenten positief uitpakken, terwijl andere gemeenten minder middelen krijgen toebedeeld.

Het onderzoek bestaat uit 2 delen:

- de verdeelmodellen in het sociaal domein;
- de overige onderdelen van het gemeentefonds.

De onderdelen worden tegelijkertijd maar apart van elkaar onderzocht. Onderwerpen die beide onderdelen raken worden in samenhang bekeken. Denk hierbij aan de indeling van het gemeentefonds naar beleidsterreinen (clusterindeling).

Het eerste onderzoek voor de herijking van het gemeentefonds heeft plaatsgevonden van maart 2019 tot en met januari 2020. Er zal in 2020 een aanvullend onderzoek plaatsvinden, waarvan de resultaten in de tweede helft van 2020 bekend moeten zijn. Bij invoering van de nieuwe verdeelmodellen in 2022 zal in grote lijnen de volgende procedure worden gevolgd:

- de fondsbeheerders komen na het onderzoek met een voorstel voor aanpassing van de verdeling van het gemeentefonds. De VNG en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) geven hierbij advies;
- na advisering van de VNG en de ROB volgt het bestuurlijke besluitvormingstraject. Ofwel: het Rijk en de VNG nemen tijdens een bestuurlijk overleg een beslissing over de nieuwe verdeling;
- voor het eind van 2020 informeert de minister van BZK de Tweede Kamer over de voorstellen voor de nieuwe verdeling;
- gemeenten worden ruimschoots voor invoering over de uitkomsten geïnformeerd;
- vanaf 2022 wordt de nieuwe verdeling, afhankelijk van de besluitvorming, doorgevoerd.

Zie voor meer informatie ook de kamerbrief van 26 februari 2020.

Sociaal domein

Bij het onderzoek van de begroting 2020 is gebleken dat veel gemeenten moeite hadden de financiën op orde te krijgen. De raming van de baten en lasten van het sociaal domein in de begroting zijn ten opzichte van voorgaande jaren steeds reëler. Hierdoor is steeds meer zichtbaar dat de inkomsten vanuit het Rijk de kosten in het sociaal domein niet meer compenseren en tekorten ontstaan bij gemeenten. De financiële positie van de gemeenten komen steeds meer onder druk te staan. Gemeenten moesten vaak vergaande maatregelen nemen om tot een structureel een reëel sluitende begroting te komen.

Het Rijk heeft met de VNG afgesproken dat in het najaar van 2020 nieuw onderzoek is afgerond. Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek jeugdzorg, de ontwikkelingen van het gemeentelijke beleid en de besluitvorming van het volgende kabinet zal de situatie in 2022 en 2023 duidelijk worden.

Voor de beoordeling van de begroting 2021 omtrent het sociaal domein blijven voorsnog de richtlijnen van vorig jaar (begroting 2020) voor de begroting 2021 van kracht en deze zijn:

- De extra middelen jeugdzorg voor de jaren 2019 tot en met 2021, die onderdeel uitmaken van de algemene uitkering, worden als structureel dekkingsmiddel aangemerkt.
- Voor de jaren 2022, 2023 en 2024 kan door de gemeente een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' geraamd worden: per gemeente naar rato van de € 300 miljoen (in 2021).
- Deze stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' kan als structureel opgenomen worden.
- Voorwaarde is dat daarnaast gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz mede gericht op beheersing van de kosten. Gemeenten spelen immers zelf ook een actieve rol in de transformatie en daarmee ook in het kunnen beperken van de uitgaven.

Als toezichthouder beoordelen wij of de ramingen in de (meerjaren)begroting voor het sociaal domein reëel zijn en welke risico's gemeenten lopen. Daarbij betrekken wij tenminste de realisatie van de laatste jaarrekeningen, de verwachte realisatie voor het jaar 2020 en de verslagen van de accountant. Als u verwacht dat u voor 2021 niet in staat zal zijn een structureel en reëel sluitende begroting vast te stellen, dan verzoeken wij u ons hierover in een zo vroeg mogelijk stadium te informeren. Wij zijn graag bereid met u mee te denken over oplossingen.

BTW compensatiefonds

Met ingang van het begrotingsjaar 2019 is de wijze van verwerking van de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF) in de raming van de algemene uitkering in de circulaire gewijzigd. Waar voorheen het fonds was opgenomen in de meicirculaire is het nu aan de gemeenten om zelf een reëel bedrag te ramen voor het BTW-compensatiefonds.

Voor een goede raming van de ruimte onder het plafond BCF is inzicht nodig in de toekomstige ontwikkeling van de omvang van het BCF en vooral in de toekomstige declaraties. Om een niet onderbouwde oplopende raming van de ruimte onder het plafond BCF te voorkomen biedt de ruimte na de laatst bekende declaraties om die reden het meeste houvast als raming voor de komende jaren. Het ministerie van BZK heeft in afstemming met VNG en provinciale toezichthouders een advies opgesteld over de wijze waarop de ruimte onder het plafond BCF door gemeenten kan worden opgenomen als verwachte bate. Dit advies luidt:

Gezien de onzekerheid over de toekomstige ontwikkeling van de ruimte onder het plafond BCF, adviseren we om voorzichtigheid in acht te nemen door een raming op te nemen, die maximaal gebaseerd is op de meest recente, gerealiseerde ruimte onder het plafond BCF. Voor de begroting 2021 is dit de realisatie 2019.

Als provinciale toezichthouders gebruiken wij dit advies als richtlijn bij het beoordelen van de (meerjaren)begroting 2021-2024.

Omgevingswet

De Omgevingswet gaat in per 1 januari 2021. Zoals u weet, wordt de wet- en regelgeving voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water gebundeld en is het de bedoeling om het aanvragen van vergunningen te vereenvoudigen. Dit betekent één wet die ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving stimuleert en kwaliteit borgt. De gebruikers staan hierbij centraal.

Omgevingsvisie

Met de nieuwe wet zijn het Rijk, de provincies en gemeenten voortaan verplicht een omgevingsvisie te maken. Dit is een strategische visie voor de lange termijn voor de hele fysieke leefomgeving. De belangrijkste uitgangspunten daarbij zijn:

- gemeenten dienen een omgevingsvisie op te stellen;
- per gemeente geldt één omgevingsplan;
- gemeenten werken de omgevingsvisie uit in een omgevingsplan en programma's;
- het omgevingsplan bevat gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving;
- in een programma staan maatregelen waarmee een bevoegd gezag een omgevingswaarde of een andere doelstelling voor de fysieke leefomgeving wil bereiken.

Gemeenten krijgen een overgangstermijn van drie jaar voor het vaststellen van de omgevingsvisie. De verplichting voor gemeenten om een omgevingsvisie te hebben en het tijdstip daarvoor wordt bij Koninklijk Besluit vastgelegd.

Houd rekening met de financiële gevolgen voor uw gemeente

Wij zien dat de nodige betrokken partijen volop bezig zijn met de voorbereidingen. Het is van groot belang om een goede inschatting te maken wat er op uw gemeente afkomt en u adequaat op deze wet voor te bereiden. Daarbij past ook de vraag wat de financiële gevolgen voor uw gemeente zullen zijn.

Denk aan:

- Welk personeel is wel en niet nodig?
- Hoe begeleidt u het implementatieproces?
- Moet u uw medewerkers opleiden?
- Wat betekent dit voor ICT?
- Wat kost het om de omgevingsdocumenten te ontwikkelen?

TIP Kijk voor meer informatie op: aandeslagmetdeomgevingswet.nl

Het programma 'Aan de slag met de Omgevingswet' ondersteunt onder andere overheden om aan het werk te gaan met de wet. Het programma is een samenwerkingsverband van gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk.

Duurzaamheid/energietransitie/klimaat

De komende jaren ligt er een enorme opgave om Nederland duurzaam te maken. Tegengaan van klimaatverandering, aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering en een overgang naar een circulaire economie zijn hierbij essentieel. Verduurzamen van Nederland is daarbij de opdracht. Heel Nederland is aan zet. Om dat te realiseren is een samenhangende visie en aanpak per regio belangrijk. De verdeling van bevoegdheden tussen Rijk en decentrale overheden moet elkaar niet in de weg zitten, maar juist versterken. Inhoudelijke afspraken waar ook bedrijfsleven en

maatschappelijke partijen verantwoordelijkheid voor dragen, is vastgelegd in het Klimaatakkoord. Een duurzaam Nederland vereist een fundamentele verandering in denken en doen.

Als we over verduurzaming spreken, dan hebben we het over een heel scala van maatregelen: energiezuinige straatverlichting, waterdoorlatende straatstenen, klimaatadaptief aanbesteden, gebruik circulaire materialen, gasloze wijken enzovoort. De ambities zijn groot, en de tijd is kort, zo moeten rijk, provincies, gemeenten en waterschappen in 2020 klimaat bestendig en water robuust handelen hebben vastgelegd in hun beleid, gemeenten moeten voor 2021 onder andere voor elke wijk een warmteplan opstellen en dit is nog maar slechts een deel van de opgave. Het uitvoeringsprogramma circulair van het rijk vertaalt de 5 transitie-agenda's naar concrete acties en projecten voor de periode 2019 tot en met 2023.

Elke gemeente, provincie en ook waterschap werkt op dit moment binnen regio's samen met stakeholders aan een Regionale Energiestrategie (RES). De RES is een instrument om gezamenlijk te komen tot keuzes voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur.

Van decentrale overheden wordt verwacht dat zij een groot deel van de groei van de algemene uitkering ten goede laten komen aan klimaatbeleid en de energietransitie. Bij de besteding van dit geld zullen zij moeten inzetten op het energieneutraal, klimaatbestendig en circulair maken van Nederland.

Rechtmatigheidsverantwoording college

Op dit moment verstrekken accountants een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten. Dit gaat veranderen.

Met ingang van 2021 moet het college een rechtmatigheidsverantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de jaarrekening. De accountant krijgt hierdoor een andere rol en zal vanaf het boekjaar 2021 geen oordeel meer geven over de rechtmatigheid in zijn controleverklaring. De accountant geeft dan nog een controleverklaring af met alleen een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording door het college van burgemeester en wethouders die in de jaarrekening wordt opgenomen. De rechtmatigheidsverantwoording wordt een onderdeel van de getrouwheidsverklaring van de accountant.

De Commissie BBV draagt zorg voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV. De commissie heeft een modeltekst (jan 2020) gepubliceerd voor de rechtmatigheidsverantwoording die gemeenten (gemeenschappelijke regelingen) opnemen in de jaarrekening.

Het ministerie van BZK heeft in februari 2020 het wetsvoorstel voor consultatie aangeboden. De formele VNG reactie op het wetsvoorstel (incl. de rechtmatigheidsverantwoording) zal hierop volgen.

De rechtmatigheidsverantwoording heeft gevolgen voor de (interne) verantwoording binnen uw gemeentelijke huishouding. Het is belangrijk dat u nu al bezig bent met deze ontwikkelingen en dat u zorgt voor voldoende grip op uw interne processen en de bijbehorende financiële huishouding, want gemeenten moeten zelf aantonen dat ze budgetten rechtmatig hebben besteed en het college hier verantwoording over afgeeft. Het beoogde doel is dat er bewustwording komt en de kwaliteit van de interne beheersing verbetert. Ook is het van belang te onderzoeken waar de onderlinge verantwoordelijkheden liggen, tussen raad, college, ambtelijke organisatie en accountant.

In 2020 zal financieel toezicht onder andere op ambtelijk niveau dit onderwerp onder de aandacht blijven brengen.

Tot slot

In deze circulaire zijn actuele en relevante aandachtspunten opgenomen. Hebt u vragen over deze circulaire dan kunt u contact opnemen met de contactambtenaar voor uw gemeente.

Bijlage I Proces Financieel toezicht in aanloop naar uw begroting 2021

In de onderstaande tabel ziet u welke stappen wij (op hoofdlijn) volgen vanaf januari tot en met december in 2020 met de bestuurlijke momenten.

Activiteit	Wanneer	Bestuurlijk moment	Wie
Informeel traject gemeenten			
Bepaling en vaststelling toezichtsbeelden/kleuring interbestuurlijk toezicht (IBT)	April	Ja	Gedeputeerde Staten
Proces en criteria schriftelijk communiceren met gemeenten (Begrotingsbrief)	1 ^e helft mei	Ja	Gedeputeerde Staten
Traject eventuele preventieve gemeenten	Doorlopend		Provincie
Uiterste inzendtermijn jaarrekeningen gemeenten	15 juli		Gemeenten
Beoordeling jaarrekeningen met bijhorende accountantsrapporten van gemeenten	2e kwartaal met doorloop in 3 ^e kwartaal		Provincie
1^e bestuurlijk moment gemeenten			
1 ^e beeld: Stand van zaken (weerslag 1 ^e gespreksronde, kadernota's o.d., jaarrekeningen) van gemeenten	Sept./okt.	Ja	Gedeputeerde Staten
Ambtelijke ontvangst en beoordeling van door de colleges vast te stellen cq. vastgestelde concept-programmabegrotingen en meerjarenramingen.	Okt		Provincie
Wettelijk traject gemeenten			
Ontvangst van de door de raden vastgestelde Programmabegroting (verplicht op grond van GW)	15 november		Gedeputeerde Staten
Definitieve beoordeling van de door de raden vastgestelde programmabegrotingen	2 ^e helft nov.		Provincie
<i>Topambtelijk overleg</i> Signalering o.b.v. door de colleges vast te stellen concept begrotingen. Het initiatief voor dit overleg ligt bij de gemeenten.	Eind okt. (doch voor verzending concept naar de raad)		Secretaris gemeenten
2e bestuurlijk moment gemeenten			
GS verzamelnota met voorstel toezichtregimes + brieven	1e week dec	Ja	Gedeputeerde Staten
Hoorzitting met (een delegatie of vertegenwoordiging van) de raden van gemeenten op voornemen GS instellen preventief toezicht	Direct na GS besluit	Ja	Gedeputeerde
Voorleggen aan GS van uitkomsten gesprekken gemeenten en Finale besluitvorming GS toezichtsvorm gemeenten door GS	3e week dec	Ja	Gedeputeerde Staten
Finale brieven over de toezichtsvorm aan raden van de gemeenten.	3e week dec.	Afhandeling	Provincie

Activiteit	Wanneer	Bestuurlijk moment	Wie
Brieven ter kennisname over de toezichtsvorm gemeenten aan BZK, PS en VNG Overijssel	3e week dec.	Afhandeling	Provincie
Publicatie Staatscourant preventieve gemeenten	1 ^e week jan.	Afhandeling	Provincie

Escalatiemoment (topambtelijk overleg)

Net zoals in voorgaande jaren is in het proces Financieel Toezicht een moment voor topambtelijk overleg opgenomen (het zgn. escalatiemoment). Dit moment is bedoeld voor die gevallen waarin een college van B&W bij het vaststellen van de concept-begroting frictie vermoedt of ziet met het GTK. Op dat moment heeft escalatie nog werkelijk zin. In de aanloop naar de vaststelling van een concept-begroting kan een eventuele noodzakelijke bijstelling immers nog geëffectueerd worden. Volgens eerder gemaakte afspraken is het de gemeentesecretaris die opschaalt naar de provinciesecretaris.